

МЕМОРАНДУМ

Кому: Кирило Томляк, координатор Програми, менеджер ЄБРР

Копія: Георгій Гелетука, директор «НТЦ «Біомаса»

Дата: 18 листопада 2021

Тема: Правовий аналіз умов та вимог українського законодавства щодо закачування біометану в газорозподільну або газотранспортну систему та його подальше транспортування як товару з України до ЄС

Шановний Кириле,

Цей Меморандум був підготовлений у відповідь на Ваш запит щодо необхідності аналізу вимог українського законодавства щодо закачування біометану в газорозподільну або газотранспортну систему та його подальше транспортування до ЄС. Меморандум містить юридичний аналіз зазначених у листі питань, з подальшим роз'ясненням у листуванні та нашій пропозиції.

Цей аналіз підготовлений на основі чинного законодавства України з урахуванням його тлумачення та підходів до його застосування компетентними державними органами та судами, за умови, що таке тлумачення та підходи до застосування були опубліковані до або станом на дату цього Меморандуму. Ми не надаємо оцінку та не висловлюємо жодної правової позиції щодо законодавчих та підзаконних актів, а також судової практики, яка набуде чи може бути чинності, або яка буде офіційно опублікована після дати цього Меморандуму. Ми також не можемо гарантувати, що наша думка повністю збігається з позицією уряду, контролюючих та правоохоронних органів у кожному конкретному випадку.

I. ВИЗНАЧЕННЯ

Замовник – потенційний виробник біометану, який планує здійснити приєднання об'єкта з виробництва біометану до газорозподільних та газотранспортних систем, закачувати біометан до таких систем та газосховищ та транспортувати його до ЄС.

Закон про газ - Закону України «Про ринок природного газу» № 329-VIII від 09.04.2015.

Регулятор – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

ГТС – газотранспортна система України.

ГРМ – газорозподільні мережі (системи).

Газосховища або ПСГ – підземні сховища газу.

Кодекс ГТС - Кодекс газотранспортної системи, затверджений Постановою Регулятора № 2493 від 30.09.2015.

Кодекс ГРМ - Кодекс газорозподільних систем, затверджений Постановою Регулятора № 2494 від 30.09.2015.

Кодекс газосховищ - Кодекс газосховищ, затверджений Постановою Регулятора № № 2495 від 30.09.2015.

Оператор ГРМ - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників).

Оператор ГТС або ОГТСУ - ТОВ «Оператор ГТС України», яке на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників).

Оператор газосховищ - філія «Оператор газосховищ України» АТ «Укртрансгаз», яка на підставі ліцензії здійснює діяльність із зберігання (закачування, відбору) природного газу з використанням одного або декількох газосховищ на користь третіх осіб (замовників).

Податковий кодекс – Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010.

Митний кодекс - Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012.

Наказ № 629 - Наказ Міністерства фінансів № 629 від 30.05.2012 «Про митні формальності на трубопроводному транспорті та лініях електропередачі».

II. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ФАКТИ ТА ПРИПУЩЕННЯ

В цьому Меморандумі аналізуються умови та вимоги українського законодавства щодо закачування біометану в газорозподільну або газотранспортну систему та його подальше транспортування як товару з України до країн ЄС, а саме:

- a. Умови приєднання виробників біометану до газорозподільних та газотранспортних систем та закачування біометану до таких систем та газосховищ відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», Кодексу газотранспортної системи та Кодексу газорозподільних систем та інших нормативно-правових актів, що регулюють ринок природного газу, включаючи ліцензійні вимоги, договори з операторами газорозподільних, газотранспортних систем та газосховищ, звітність тощо. При цьому, цей аналіз не охоплює будівництво та експлуатацію потужностей з виробництва біометану в цілому, лише питання підключення до систем, закачування та зберігання біометану.
- b. Умови та вимоги, встановлені для виробників та продавців біометану, щодо продажу біометану іноземним компаніям та транспортування біометану як товару з України до ЄС за договорами купівлі-продажу газу, відповідно до Закону України «Про ринок

- природного газу», Кодексу газотранспортної системи та Кодексу газосховищ та інших нормативно-правових актів, що регулюють ринок природного газу, включаючи ліцензійні вимоги, договори з операторами газотранспортних систем та газосховищ, документацію щодо транзакцій, звітність тощо.
- c. Застосовувані тарифи та витрати, пов'язані з послугами приєднання до газотранспортної та газорозподільної систем, зберігання та транспортування біометану відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», Кодексу газотранспортної системи та Кодексу газосховищ та інших нормативно-правових актів, що регулюють ринок природного газу.
 - d. Аналіз митних формальностей, пов'язаних з експортом біометану відповідно до Митного кодексу України та питань оподаткування для експортерів.
 - e. Формування переліку юридичних питань та бар'єрів для закачування біометану в системи природного газу, його транспортування та подальшого експорту з України до ЄС, на основі юридичного аналізу та коментарів, наданих технічними/економічними радниками, а також рекомендацій щодо їх вирішення відповідно до законодавства України.

Наш аналіз нижче ґрунтується на фактах і припущеннях зазначених вище. У цьому Меморандумі ми не аналізуємо будь-яку конкретну операцію з біометаном.

II. АНАЛІЗ

1. Умови приєднання виробників біометану до ГРМ та ГТС та закачування біометану до таких систем та Газосховищ, включаючи ліцензійні вимоги, договори з Операторами ГРМ, ГТС та Газосховищ, звітність тощо.

1.1. Загальні умови приєднання до ГТС та ГРМ, закачування біометану до таких систем та зберігання у Газосховищах.

21.10.2021 Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва біометану», який набрав чинності 11.11.2021. Зазначеним законом введено визначення «біометану», що регулює його як біогаз, який за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає нормам про природний газ. Також передбачено реєстр біометану, порядок перевірки біометану для забезпечення його подальшого постачання в ГТС, порядок видачі гарантій щодо походження біометану та подальших операцій з ними.

Відповідно до другого абзацу частини першої статей 19 та 19-1 Закону про газ:

Виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають право на отримання доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG та на приєднання до газотранспортних та газорозподільних систем, за умови дотримання технічних норм та вимог безпеки відповідно до законодавства та за умови, що біогаз або інші види газу з альтернативних джерел за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідають нормативно-правовим актам на природний газ.

Положення Закону про газ застосовуються на недискримінаційній основі до біогазу чи інших видів газу з альтернативних джерел, якщо біогаз чи інший газ з альтернативних джерел відповідає вимогам щодо доступу до газотранспортних та розподільних систем, газосховищ, ЗПГ установки.

Таким чином, законодавство передбачає можливість подавати очищений біогаз до ГТС або ГРМ, та зберігати його у Газосховищах.

Відповідно до Кодексу ГТС, природний газ, що подається в ГТС, повинен відповідати таким вимогам¹:

№	Показники	Величина
1.	вміст метану (C ₁), мол. %	≥ 90
2.	вміст етану (C ₂), мол. %	≤ 7
3.	вміст пропану (C ₃), мол. %	≤ 3
4.	вміст бутану (C ₄), мол. %	≤ 2
5.	вміст пентану та інших більш важких вуглеводнів (C ₅₊), мол. %	≤ 1
6.	вміст азоту (N ₂), мол. %	≤ 5
7.	вміст вуглецю (CO ₂), мол. %	≤ 2
8.	вміст кисню (O ₂), мол. %	≤ 0,02
9.	вища теплота згоряння (25 °C/20 °C)	мін. 36,20 МДж/м ³ (10,06 кВт·год/м ³)
		макс. 38,30 МДж/м ³ (10,64 кВт·год/м ³)
10.	вища теплота згоряння (25 °C/0 °C)	мін. 38,85 МДж/м ³ (10,80 кВт·год/м ³)
		макс. 41,10 МДж/м ³ (11,42 кВт·год/м ³)
11.	нижча теплота згоряння (25 °C/20 °C)	32,66 МДж/м ³ (09,07 кВт·год/м ³)
		34,54 МДж/м ³ (09,59 кВт·год/м ³)
12.	температура точки роси за вологою °C при абсолютному тиску газу 3,92 МПа	≤ -8
13.	температура точки роси за вуглеводнями при температурі газу не нижче 0 °C	≤ 0°C
14.	вміст механічних домішок:	відсутні
15.	вміст сірководню, г/м ³	≤ 0,006
16.	вміст меркаптанової сірки, г/м ³	≤ 0,02

Природний газ, що подається в ГРМ, повинен за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідати стандартам на природний газ, визначеним Кодексом ГТС².

Природний газ, що закачується/відбирається до/з Газосховищ, повинен відповідати вимогам, визначеним Кодексом ГТС³.

Таким чином, Замовник має право на доступ та приєднання до ГТС або ГРМ, а також можливість транспортувати біометан та зберігати його у Газосховищах, за умови відповідності біометану стандартам на природний газ та дотримання інших вимог законодавства щодо ринку природного газу.

З метою забезпечення виконання замовниками послуг транспортування або зберігання (закачування, відбору) природного газу зобов'язань, Оператор ГТС та Оператор Газосховища мають право вимагати від Замовника фінансове забезпечення, зокрема у формі гарантій.

Послуги транспортування природного газу надаються на умовах 100 % попередньої оплати у розмірі вартості розподіленої потужності (на період газового місяця, кварталу та/або року) або в розмірі не менше вартості доступу до потужності на період газової доби, яка планується для використання згідно з номінацією (на період однієї газової доби).

¹ П. 13 глави 1 розділу III Кодексу ГТС.

² Відповідно до пункту 2 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ.

³ Відповідно до абзацу 2 пункту 10 глави 1 розділу III Кодексу газосховищ.

Оператор ГРМ, ОГТСУ, Оператор газосховищ можуть відмовити Замовнику в доступі до ГТС або ГРМ, Газосховища за наявності однієї з таких підстав⁴:

- 1) відсутність або недостатність вільної потужності;
- 2) надання доступу стане перешкодою для виконання таким оператором спеціальних обов'язків, покладених на нього відповідно до Закону⁵;
- 3) відмова в доступі є виправданою на підставі рішення Регулятора⁶.

У разі відмови в доступі через відсутність або недостатність вільної потужності, Оператор ГТС, Оператор газосховища, можуть збільшити потужності ГТС, Газосховища, за умови, що це є економічно виправданим або що Замовник згодився компенсувати витрати такого оператора на збільшення потужності.

У разі технічної можливості приєднання об'єкта з виробництва біометану Замовника та наявності у Оператора ГТС вільної потужності, Замовник може приєднати власний об'єкт з виробництва біогазу напряму до ГТС. Замовник також може приєднати об'єкт до ГРМ за наявності у Оператора ГРМ вільної потужності. Послуга з приєднання до ГРМ або ГТС є платною та надається Операторами ГТС або ГРМ відповідно до договору про приєднання.

Таким чином, для приєднання об'єкта Замовника до ГТС або ГРМ, транспортування біометану у ГРМ/ГТС та його зберігання у Газосховищі, Замовник має:

- отримати дозвіл на приєднання від Оператора ГРМ або Оператора ГТС;
- укласти договір приєднання з Оператором ГРМ або Оператора ГТС, включаючи технічні умови, оформити права на земельні ділянки під газовими мережами від точки приєднання, виконати вимоги містобудівного законодавства щодо будівництва, зокрема ввести в експлуатацію в установленому законодавством порядку мережі внутрішнього газопостачання від точки приєднання, оплатити відповідні послуги та іншим чином виконати вимоги договору приєднання та чинного законодавства України. При цьому, відповідний оператор повинен виконати вищезазначені дії щодо газових мереж зовнішнього газопостачання, встановити в точці вимірювання вузол обліку, підключити мережі зовнішнього та внутрішнього постачання та здійснити пуск газу;
- отримати ЕІС-код;
- укласти технічну угоду про умови приймання-передачі природного газу з Оператором ГРМ, та/або з Оператором ГТС.
- укласти [договір транспортування](#) з Оператором ГТС для доступу до потужностей, послуг з транспортування газу, у тому числі вчинення дій з врегулювання добових небалансів у ГТС;
- укласти [договір зберігання природного газу](#) (закачування до/відбору з Газосховища) з Оператором ПСГ для зберігання газу у Газосховищах та закачування до/відбору з Газосховища;
- замовляти та оплачувати розподіл потужності (на внутрішніх точках входу/виходу та/або на міждержавних з'єднаннях), послуги транспортування, зберігання (закачування, відбору), надати фінансове забезпечення, та виконувати інші

⁴ Відповідно до частини 3 статті 19 Закону про газ.

⁵ Спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів можуть визначатися Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства у виключних випадках та на визначений строк. Наразі перелік таких спеціальних обов'язків не встановлено.

⁶ Рішення може бути прийнято Регулятором відповідно до спеціальних правил доступу у разі зобов'язання «бери або плати» відповідно до статті 55 Закону про газ.

- зобов'язання згідно з договорами про транспортування і зберігання (закачування, відбору) газу та чинним законодавством;
- подавати відповідні номінації/повторні номінації на транспортування газу через [ІТ-платформу ОГТСУ](#) та на закачування, відбір газу із Газосховища через [ІТ-платформу Оператора газосховища](#);
- подавати звітність щодо діяльності на ринку природного газу.

Детальні порядок приєднання Замовника до ГРМ, ГТС та порядок отримання послуг транспортування та зберігання газу у Газосховищі наведені нижче.

1.2. Порядок та умови приєднання Замовника до ГТС.

Кодекс ГТС визначає можливість приєднання до ГТС у разі виконання однієї з наступних умов:

- відмова Оператором ГРМ Замовнику у зв'язку з відсутністю або недостатністю вільної потужності;
- Замовник є газодобувним підприємством, який приєднує об'єкти видобутку/виробництва природного газу (біогазу);
- якщо Замовником приєднання є Оператор газосховищ;
- якщо Замовник є Оператором ГРМ, межа території ліцензійної діяльності якого максимально наближена до точки приєднання;
- якщо тиск, необхідний для забезпечення потреб замовника, перевищує 1,2 МПа.

Для приєднання об'єкта будівництва або існуючого об'єкта до ГТС та отримання послуг транспортування, Замовнику необхідно:

1) Отримати дозвіл на приєднання від Оператора ГТС

Для отримання дозволу Замовник має надати Оператору ГТС заповнену та підписану [заяву](#) на приєднання об'єкта Замовника до ГТС та сплатити вартість послуг з надання дозволу на приєднання, договору приєднання та технічних умов.

Заява складається у довільній формі, до неї додаються:

- заповнений [опитувальний лист](#) за формою Оператора ГТС, у якому зазначаються технічні параметри об'єкта Замовника, що має приєднатися до ГТС;
- копії документів, що підтверджують існування у Замовника приєднання прав власності чи користування на об'єкт, що планується до приєднання, або на земельну ділянку, де планується збудувати такий об'єкт;
- копії документів Замовника, що підтверджують повноваження представника на право укладання договору на приєднання (засвідчені уповноваженою особою копії статуту, наказу про призначення керівника, протоколу зборів засновників про призначення керівника, копія довіреності, копія документів для проведення верифікації підпису);
- проект акту та схеми розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

На вимогу Оператора ГТС вказані документи пред'являються для огляду в оригіналі.

У разі приєднання об'єкта Замовника до газових мереж, які не належать Оператору ГТС, але підключені до його газотранспортної системи і які в результаті приєднання об'єкта Замовника набудуть статусу ГТС, власник зазначених газових мереж має надати письмову згоду на

приєднання об'єкта Замовника до його газових мереж та підписати з Оператором ГТС угоду (про наміри, меморандум тощо) про зобов'язання укласти з Оператором ГТС перед пуском газу на об'єкт Замовника один із договорів на користування газових мереж (господарського відання, користування чи експлуатації) або передати у власність.

За відсутності зауважень до поданих документів або після їх усунення, Оператор ГТС повинен розглянути заяву на приєднання та додані до неї документи протягом 10 робочих днів.

Зразок заяви, форма опитувального листа доступні на сайті ОГТСУ за [посиланням](#).

2) Укласти договір приєднання з оператором ГТС

Після оплати Замовником вартості послуг з надання дозволу на приєднання, договору приєднання та технічних умов, Оператор ГТС надає йому дозвіл на приєднання, проект договору приєднання у двох примірниках та технічні умови.

Кодекс ГТС не затверджує форму договору приєднання до ГТС. За інформацією, отриманою від представника Оператора ГТС, проект договору та технічні умови надаються безпосередньо за зверненням Замовника.

3) Виконати проектні та будівельні роботи зовнішнього та внутрішнього газопостачання.

Замовник має право обрати виконавцем робіт з приєднання Оператора ГТС та/або інше підприємство, яке може здійснювати відповідну діяльність.

Після укладання договору на приєднання виконавець проектних робіт зовнішнього газопостачання на підставі технічних умов приєднання забезпечує:

- отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);
- виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- розробку та затвердження проектно-кошторисної документації на зовнішнє газопостачання.

Якщо виконавцем проектних робіт зовнішнього газопостачання є Замовник (у тому числі проектна організація, обрана Замовником), він погоджує проектно-кошторисну документацію на зовнішнє газопостачання на її відповідність технічним умовам з ОГТСУ, після чого затверджує проектно-кошторисну документацію та передає один її примірник ОГТСУ.

За відсутності зауважень, погодження проектно-кошторисної документації на зовнішнє газопостачання здійснюється ОГТСУ протягом 15 днів.

Після погодження проектно-кошторисної документації на зовнішнє газопостачання, ОГТСУ протягом 10 робочих днів направляє Замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, в якій визначає строк забезпечення приєднання та вартість плати за приєднання.

Якщо Замовник визначає виконавцем робіт з приєднання ОГТСУ, ОГТСУ, зокрема, забезпечує:

- оформлення земельних правовідносин під газовими мережами зовнішнього газопостачання;

- отримання дозвільних документів про початок будівельних робіт;
- будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;
- встановлення в точці приєднання вузла обліку (за бажанням Замовника);
- відновлення об'єктів благоустрою, порушених внаслідок будівництва;
- підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;
- підключення до ГТС газових мереж внутрішнього газопостачання Замовника в точці приєднання;
- пуск газу на об'єкт Замовника.

У разі якщо Замовник забезпечує виконання підготовчих, проектних, будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт, необхідних для приєднання до ГТС, самостійно і за власні кошти, то вартість цих робіт не включається у розрахунок вартості послуги приєднання.

Оператор ГТС впродовж 10 робочих днів після надання Замовником підтвердних документів щодо введення в експлуатацію газових внутрішніх мереж, за умови дотримання ним оплати вартості приєднання та якщо договором на приєднання не встановлений більш пізніший термін, зобов'язаний забезпечити підключення до ГТС об'єкта Замовника внутрішніх газових мереж.

Оператор ГТС при приєднанні об'єктів (установок) газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел організовує встановлення комерційного вузла обліку, а також приладів, які на безперервній основі будуть забезпечувати контроль фізико-хімічних показників газу (зокрема хроматограф, потоковий густиномір, вимірювач точки роси тощо), з можливістю дистанційного їх контролю та передачі даних та відключення подачі неякісного газу до газотранспортної системи.

Замовник може замовити послугу організації та облаштування комерційного вузла обліку в іншого підприємства, яке може здійснювати відповідну діяльність.

Заходи з приєднання до ГТС та будівництва газових мереж повинні здійснюватися з дотриманням вимог [Закону України](#) «Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів», [Правил безпеки систем газопостачання](#), затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15 травня 2015 року № 285, [Правил безпечної експлуатації магістральних газопроводів](#), затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27 січня 2010 року № 11.

Пуск газу на об'єкт Замовника здійснюється Оператором ГТС протягом 10 робочих днів за умови укладання договору транспортування природного газу (див. п. 1.4 розділу 1 *Порядок та умови транспортування газу через ГТС*).

Після надання Оператором ГТС Замовнику послуг з приєднання між сторонами оформлюється акт приймання-передачі послуги.

4) Укласти технічну угоду про умови приймання-передачі природного газу.

З метою обліку приймання-передачі газу в точках входу та точках виходу Замовник має укласти з Оператором ГТС технічну угоду про умови приймання-передачі природного газу⁷.

Проект технічної угоди доступний на сайті ОГТСУ за [посиланням](#).

Відповідно до Кодексу ГТС, приймання-передача природного газу між Оператором ГТС та суміжним газовидобувним підприємством здійснюється відповідно до вимог Кодексу ГТС, технічної угоди та оформлюється актами приймання-передачі, що підписуються представниками сторін не пізніше 5-го числа місяця, наступного за звітним.

1.3. Порядок та умови підключення до ГРМ

Для приєднання об'єкта будівництва або існуючого об'єкта до ГРМ, Замовнику необхідно:

1) Отримати дозвіл на приєднання від Оператора ГРМ

Для отримання дозволу Замовник має звернутися до відповідного Оператора ГРМ із заявою та сплатити вартість послуг з надання дозволу на приєднання, договору приєднання та технічних умов.

До заяви про приєднання додається:

- заповнений опитувальний лист за формою, затвердженою Оператором ГРМ, у якому зазначаються технічні параметри об'єкта Замовника, що має приєднатися до ГРМ;
- копії документів, якими визначено право власності чи користування Замовника на об'єкт (приміщення), та/або копію документа, що підтверджує право власності чи користування на земельну ділянку (з графічним планом земельної ділянки⁸);
- копії документів Замовника:
 - які посвідчують фізичну особу або її представника (для фізичних осіб);
 - які посвідчують статус юридичної особи чи фізичної особи - підприємця та її представника (для юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців);
 - про взяття на облік або реєстрацію у Державній податковій службі відповідно до вимог Податкового кодексу України;
 - копію належним чином оформленої довіреності на представника Замовника, уповноваженого представляти інтереси Замовника під час процедури приєднання (за потреби).

Для приєднання об'єкта Замовника до газових мереж, які не належать Оператору ГРМ та підключені до його ГРМ і які в результаті приєднання об'єкта Замовника набудуть статусу ГРМ, Оператор ГРМ зобов'язаний звернутися до власника зазначених газових мереж для отримання письмової згоди на приєднання об'єкта Замовника до його газових мереж. Замовник має право самостійно отримати згоду власника газових мереж. При цьому між власником зазначених мереж і Оператором ГРМ має бути підписана угода (про наміри, меморандум тощо) про зобов'язання власника укласти з Оператором ГРМ перед пуском газу на об'єкт Замовника один із договорів на користування газових мереж (господарського відання, користування чи експлуатації).

⁷ Відповідно до пункту 9 глави 2 розділу III Кодексу ГТС.

⁸ Якщо в документах на земельну ділянку відсутній графічний план земельної ділянки (відсутній кадастровий план), Замовник має надати Оператору ГРМ ситуаційний план (схему) щодо місцезнаходження земельної ділянки Замовника із визначенням її меж.

За відсутності зауважень до поданих документів або після їх усунення, Оператор ГРМ повинен протягом 10 робочих днів надати Замовнику дозвіл на приєднання, проект договору на приєднання, проект технічних умов приєднання та відповідні рахунки щодо їх оплати.

2) Укласти договір приєднання з Оператором ГРМ

Договір на приєднання та технічні умови приєднання набувають чинності з дати повернення їх Оператору ГРМ підписаними Замовником та за умови оплати вартості послуг з надання Замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання.

Залежно від потужності об'єкта Замовника та відстані приєднання, Оператор ГРМ визначає тип приєднання, під який підпадає об'єкт (земельна ділянка) Замовника: стандартний⁹ або нестандартний¹⁰.

Форма договору стандартного та нестандартного приєднання, технічні умови приєднання наводяться у [додатках 15, 16, 17](#) до Кодексу ГРМ.

3) Виконати проектні та роботи зовнішнього та внутрішнього газопостачання

Замовник має право на свій розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів, які мають право на провадження відповідного виду діяльності.

1. Якщо об'єкт (земельна ділянка) Замовника підпадає під тип приєднання, що є стандартним, і Замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем проектних та будівельних робіт зовнішнього газопостачання – у цьому випадку точка приєднання для Замовника має визначатися на межі земельної ділянки Замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.

Після укладення договору на приєднання Оператор ГРМ забезпечує приєднання об'єкта Замовника (будівництво газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) впродовж тримісячного строку з урахуванням вимог Кодексу ГРМ та графіка оплати Замовником за договором.

2. Якщо (і) об'єкт (земельна ділянка) Замовника підпадає під тип приєднання, що не є стандартним, і Замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем будівельних робіт зовнішнього газопостачання (незалежно від виконавця розробки проекту зовнішнього газопостачання), або (ii) об'єкт (земельна ділянка) Замовника підпадає під тип приєднання, що є стандартним, але Замовник визначає себе виконавцем розробки проекту зовнішнього газопостачання, а Оператора ГРМ виконавцем будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання (газових мереж до земельної ділянки замовника) – у цих випадках точка приєднання для Замовника має визначатися на межі земельної ділянки Замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.

Після укладання договору на приєднання виконавець розробки проекту зовнішнього газопостачання на підставі технічних умов приєднання забезпечує:

- отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);

⁹ Приєднання до ГРМ об'єктів потужністю до 16 куб.м/год. включно на відстань, що не перевищує 25 м для сільської і 10 м для міської місцевості по прямій лінії від місця забезпечення потужності до місця приєднання.

¹⁰ Приєднання до ГРМ об'єктів потужністю що перевищує 16 куб.м/год. на відстань, що перевищує 25 м для сільської і 10 м для міської місцевості по прямій лінії від місця забезпечення потужності до місця приєднання.

- виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- розробку та затвердження установленому порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини.

Якщо розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечував інший (крім Оператора ГРМ) суб'єкт господарювання, зазначений проект та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ.

За відсутності зауважень, погодження проекту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ протягом 15 календарних днів.

Після погодження в установленому законодавством порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини, Оператор ГРМ протягом 10 робочих днів направляє Замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, в якій визначає строк приєднання об'єкта Замовника до ГРМ та вартість плати за приєднання.

Якщо Замовник визначає виконавцем робіт з приєднання Оператора ГРМ, Оператор ГРМ, зокрема, забезпечує:

- отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);
- виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- розробку та затвердження проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини;
- оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж зовнішнього газопостачання;
- отримання дозвільних документів про початок будівельних робіт;
- будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;
- встановлення в точці вимірювання вузла обліку (за бажанням замовника);
- відновлення об'єктів благоустрою, порушених внаслідок будівництва;
- підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;
- підключення газових мереж внутрішнього газопостачання Замовника в точці приєднання;
- пуск газу на об'єкт Замовника.

За домовленістю сторін в договорі на приєднання може бути визначений більший або менший строк виконання зазначених заходів, у тому числі з урахуванням строку, необхідного Оператору ГРМ для погодження та оформлення права користування земельною ділянкою під газовими мережами зовнішнього газопостачання відповідно до встановленого законодавством порядку.

3. Якщо Замовник визначає виконавцем будівельних робіт з приєднання іншого (крім Оператора ГРМ) суб'єкта господарювання, то точка приєднання визначається в існуючій ГРМ Оператора ГРМ та збігається з місцем забезпечення потужності, від якого Замовник забезпечує будівництво газових мереж внутрішнього газопостачання відповідно до вихідних даних Оператора ГРМ, визначених в технічних умовах приєднання.

У такому разі заходи, які забезпечуються Оператором ГРМ в рамках договору на приєднання, та вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника (плата за приєднання) включають:

- закупівлю, встановлення та приймання в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання;
- розробку проєкту зовнішнього газопостачання (за його необхідності та у разі визначення Оператора ГРМ виконавцем розробки цього проєкту);
- підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності (за їх наявності);
- підключення газових мереж внутрішнього газопостачання Замовника в точці приєднання;
- пуск газу на об'єкт Замовника та укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди).

Замовник після підписання договору на приєднання забезпечує в установленому законодавством порядку:

- оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж, що будуть будуватися Замовником від точки приєднання;
- отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки від точки приєднання (за необхідності);
- виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- розробку проєкту внутрішнього газопостачання з урахуванням вимог Кодексу ГРМ;
- отримання в установленому законодавством порядку дозвільних документів про початок будівельних робіт;
- виконання підготовчих та будівельних робіт з прокладання газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання;
- введення в експлуатацію в установленому законодавством порядку газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання;
- відновлення благоустрою, порушеного внаслідок будівництва.

У разі якщо Замовник забезпечує виконання підготовчих, проектних, будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт, необхідних для приєднання до газотранспортної системи, самостійно і за власні кошти, то вартість цих робіт не включається у розрахунок вартості послуги приєднання.

4. Замовник на підставі вихідних даних для проєктування газових мереж внутрішнього газопостачання, визначених в технічних умовах приєднання, забезпечує в установленому законодавством порядку та за власний рахунок розроблення проєкту внутрішнього газопостачання та будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.

Якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проєкт внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проєкт внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку та кошторису затрат на організацію вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ. Погодження здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 днів, або у цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень.

5. Оператор ГРМ впродовж 10 робочих днів у міській місцевості та 15 робочих днів у сільській місцевості після введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання зобов'язаний забезпечити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) за умови дотримання Замовником оплати вартості послуги з приєднання, якщо договором на приєднання не встановлений більш пізніший термін.

Оператор ГРМ при приєднанні об'єктів (установок) газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел організовує встановлення комерційного вузла обліку, а також приладів, які на безперервній основі будуть забезпечувати контроль фізико-хімічних показників газу (зокрема хроматограф, потоковий густиномір, вимірювач точки роси тощо), з можливістю дистанційного їх контролю та передачі даних та відключення подачі неякісного газу до ГРМ.

Пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання на об'єкт Замовника здійснюється Оператором ГРМ порядку протягом 5 робочих днів у міській місцевості та 10 робочих днів у сільській місцевості за умови укладання технічної угоди та після набуття Замовником підтверджених обсягів природного газу на відповідний період.

Заходи з будівництва газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання повинні здійснюватися з дотриманням правового режиму земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів та газорозподільних систем, а також вимог Правил безпеки систем газопостачання, затверджених Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285.

Фактом виконання послуги з приєднання об'єкта Замовника до ГРМ є оформлений між Оператором ГРМ та Замовником акт виконання послуги приєднання, оформлення якого ініціюється Оператором ГРМ. Замовник не має права без обґрунтованих причин не підписувати акт виконання послуги приєднання.

Право власності на газові мережі зовнішнього газопостачання, у тому числі на вузол обліку, набувається Оператором ГРМ відповідно до статті 331 Цивільного кодексу України.

4) Укласти технічну угоду про умови приймання-передачі газу ГРМ

Для передавання виробленого газу та отримання газу до/з ГРМ, виробники біогазу чи іншого виду газу з альтернативних джерел мають укласти з Оператором ГРМ (до якого підключені їх об'єкти) технічну угоду про умови приймання-передачі газу ГРМ¹¹.

Для укладення технічної угоди Замовник повинен мати ЕІС-код. У разі його відсутності, отримати код можна одночасно з укладанням технічної угоди.

Форма технічної угоди наводиться у [додатку 2](#) до Кодексу ГРМ.

Технічна угода про умови приймання-передачі газу ГРМ має містити:

- персональний ЕІС-код кожної сторони;
- параметри якості природного газу та порядок визначення фізико-хімічних показників (ФХП) природного газу;

¹¹ Відповідно до абзацу другого пункту 2 глави 1 розділу VI Кодексу ГРМ

- акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін зі схемою потоків газу на ГРС (ПВВГ);
- перелік комерційних та дублюючих вузлів обліку (ЗВТ);
- порядок комерційного обліку природного газу (порядок визначення об'єму/обсягу передачі природного газу в/з ГРМ);
- порядок перевірки комерційних вузлів обліку газу;
- порядок взаємодії сторін при виникненні аварійних ситуацій;
- порядок отримання вихідної інформації від комерційного чи дублюючого вузла обліку.

За технічною угодою про умови приймання-передачі газу ГРМ між сторонами не здійснюються розрахунки за природний газ.

5) Укласти договір розподілу природного газу (у разі потреби).

У разі, якщо у Замовника існуватиме потреба у постачанні газу з ГРМ, він має укласти договір постачання природного газу з відповідним постачальником та договір розподілу газу з Оператором ГРМ.

Договір постачання природного газу непобутовим споживачам (у тому числі виробникам біогазу та іншим промисловим споживачам) укладається відповідно до вимог чинного законодавства України¹². Проект договору розміщується на сайті відповідного постачальника ([приклад](#)).

Крім цього, Замовник має укласти Договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, шляхом підписання відповідної заяви-приєднання. Типовий договір розподілу природного газу укладається за [формою](#), затвердженою Регулятором.

1.4. Порядок та умови транспортування газу через ГТС

Незалежно від того підключений об'єкт Замовника до ГРМ або напряму до ГТС, для одержання доступу до потужності, отримання послуги транспортування природного газу через ГТС, у тому числі вчинення дій з врегулювання добових небалансів у ГТС, Замовнику необхідно:

1) Мати/отримати ЕІС-код

Для укладення договору транспортування Замовник повинен мати ЕІС-код. У разі його відсутності, заявку на отримання коду можна подати разом з заявкою на укладання договору транспортування.

Для отримання ЕІС-коду Замовник надає Оператору:

- заявку на отримання ЕІС-коду;
- заявку на розміщення на сайті ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity) для здійснення експортно-імпортних операцій.

У разі наявності ЕІС-коду, виданого Оператором ГРМ, Замовник надає:

- заявку для реєстрації ЕІС коду на Інформаційній платформі Оператора ГТС;

¹² Відповідно до абзацу четвертого пункту 3 розділу I Правил постачання природного газу, затверджених Постановою Регулятора № 2496 від 30.09.2015

Зразки заяв для присвоєння ЕІС-коду доступні на сайті ОГТСУ за [посиланням](#).

2) Укласти договір транспортування з ОГТСУ.

Для укладення договору транспортування Замовник надає оператору ГТС:

- [заяву](#) на укладення договору транспортування;
- у разі якщо Замовник послуг передачі є нерезидентом України, додатково подається документ, що підтверджує його реєстрацію як суб'єкта господарювання в країні його постійного місцезнаходження;
- скан-копії документів, що підтверджують повноваження осіб представляти, у тому числі вчиняти правочини, які засвідчені уповноваженою особою Замовника (надсилаються на електронну адресу електронну адресу commercial@tsoua.com):
 - Скан-копія статуту Замовника;
 - Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (Комерційний реєстр / Державний реєстр – для клієнтів – нерезидентів України). Витяг повинен бути отриманий не пізніше ніж за місяць до дати укладання договору;
 - Скан-копія наказу про призначення керівника Замовника;
 - Скан-копія протоколу зборів засновників про призначення керівника Замовника;
 - Завірені скан-копії документів для проведення верифікації підпису;
 - Скан-копія Довіреності підписанта.
- оригінали договору у двох примірниках, заповнені, підписані Замовником та скріплені його печаткою.

Документи Замовника повинні бути засвідчені належним чином уповноваженою особою Замовника. Відмітку про засвідчення копії документа складають зі слів “Згідно з оригіналом”, назви посади, особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її ініціалів та прізвища, дати засвідчення копії.

Проект договору транспортування з додатками та інша інформація щодо укладання договору транспортування доступна на сайті Оператора ГТС за [посиланням](#).

Оператор ГТС розглядає заяву про укладення договору транспортування та додані до неї документи протягом 10 днів. Як правило, Оператор ГТС дотримується цього строку, проте у разі виникнення додаткових запитань, укладання договору може зайняти більше часу.

Відповідно до договору транспортування, Оператор ГТС також надає послуги з врегулювання добового небалансу за фактичною вартістю, яка визначається відповідно до порядку, встановленого Кодексом ГТС (див. п. 3.2 розділу 3 - *Тарифи та витрати, пов'язані з послугами транспортування газу через ГТС*).

3) Створити обліковий запис на інформаційній платформі Оператора ГТС.

Для роботи на Інформаційній платформі необхідно:

- Отримати доступ до платформи шляхом створення облікового запису.
- Зареєструвати право підпису документів (КЕП), що подаються через інформаційну платформу.

Для отримання доступу до платформи, Замовник має надати ОГТСУ наступні документи:

- [Оригінал повідомлення на створення \(видалення або коригування\) облікового запису](#) уповноважених осіб користувача інформаційної платформи (Додаток 1 до Кодексу ГТС).
- [Письмові довіреності](#) на уповноважених осіб, що мають право доступу до інформаційної платформи від імені користувача платформи (крім керівника, що діє на підставі статуту).
- [Оригінал довіреності на осіб](#), які мають право підпису документів, що подаються через інформаційну платформу від імені користувача платформи, в тому числі на осіб, які мають довіреності на доступ до інформаційної платформи.
- [Повідомлення про надання підпису](#) безпосереднього керівника.

Детальні інструкції щодо отримання доступу до платформи доступні на сайті Оператора ГТС за [посиланням](#).

4) Отримати шипер код

З метою забезпечення стандартних процедур узгодження, розподілу, балансування, та протоколювання обсягів природного газу на міждержавних з'єднаннях з операторами суміжних газотранспортних систем, Замовнику необхідно призначити шипер код.

Для цього Замовник надає ОГТСУ:

- Листа-заявку на отримання шипер-коду;
- Форму реєстрації шиппер-пари.

Форми документів доступні на сайті Оператора ГТС за [посиланням](#).

5) Надати фінансове забезпечення або здійснити попередню оплату послуг транспортування

1. З метою забезпечення виконання Замовником зобов'язань щодо оплати за вчинення дій з врегулювання добового небалансу обсягів природного газу, які подаються до ГТС і відбираються з неї, Замовнику необхідно надати фінансове забезпечення у розмірах визначених у Кодексі ГТС.

Фінансове забезпечення надається в одній або декількох з таких форм:

- банківська гарантія (банк-емітент повинен відповідати певним вимогам);
- платіж Оператору ГТС на підставі договору транспортування природного газу.

Фінансове забезпечення не вимагається від Замовника послуг транспортування, який має довгостроковий кредитний рейтинг не нижчий за рівень «BBB», підтверджений агентством (компанією) Standard & Poor's та/або Fitch IBCA, та/або не нижчий за рівень «Baa2», підтверджений агентством (компанією) Moody's Investors Service.

Для Замовника (газовидобувного підприємства) розмір достатнього фінансового забезпечення зменшується на вартість добового обсягу видобутку, що є найменшим за останні три календарні місяці згідно з алокаціями подач газовидобувного підприємства.

Детальна інформація щодо фінансового забезпечення, зразок банківської гарантії та калькулятор розрахунку фінансового забезпечення доступні на сайті Оператора ГТС за [посиланням](#).

2. Послуги транспортування природного газу надаються на умовах 100 % попередньої оплати у розмірі вартості розподіленої потужності (на період газового місяця, кварталу та/або року) або в розмірі не менше вартості доступу до потужності на період газової доби, яка планується для використання згідно з номінацією (на період однієї газової доби).

б) Здійснити замовлення відповідних послуг

Для замовлення послуг транспортування, Замовнику необхідно заздалегідь забронювати та оплатити відповідну потужність у точках входу/виходу на внутрішніх та/або міждержавних з'єднаннях.

Для участі в процедурі розподілу потужності (річної, квартальної та місячної) на внутрішніх точках входу/виходу на відповідний газовий рік необхідно подати відповідні заявки (у формі Додатку 1 до договору транспортування природного газу) в строки, визначені законодавством. Замовлення потужності на добу відбувається під час подання номінації. Календар розподілу потужності на внутрішніх точках входу/виходу до/з ГТС на газовий рік 2020-2021, газовий рік 2021-2022 та наступні чотирнадцять газових років, а також строки подання заявок доступні на сайті Оператора ГТС за [посиланням](#).

Замовлення потужностей на міждержавних з'єднаннях, окрім замовлення потужності на переривчастій основі на період протягом доби та потужності з обмеженням, відбувається шляхом проведення аукціонів на платформах [RBP](#) та [GSA](#). Після завершення аукціону – розподіл річної, квартальної та місячної потужності оформлюється шляхом подання Додатку до договору.

Оплата замовленої потужності здійснюється на умовах 100 % попередньої оплати у строки, які залежать від виду аукціону та типу замовлення потужності (річна, квартальна та місячна / на добу наперед / протягом доби).

Замовлення послуг транспортування здійснюється шляхом подачі відповідних номінацій/реномінацій на транспортування газу через ІТ-платформу Оператора ГТС.

1.5. Порядок та умови зберігання біометану Замовника у Газосховищах.

Для зберігання біометану у Газосховищах, Замовнику необхідно:

1) Укласти договір зберігання з Оператором ПСГ.

Для укладення [договору зберігання](#) (закачування, відбору) природного газу Замовник надає Оператору газосховищ:

- [заяву](#) на укладення договору зберігання;
- ЕІС-код;
- документи, що підтверджують повноваження осіб представляти, у тому числі вчиняти правочини, Замовника (статут Замовника, довіреність, тощо);
- [опитувальник](#) контрагента - юридичної особи;
- [згоду](#) на обробку персональних даних.

Форми заяви, проект договору та інша інформація щодо укладання договору зберігання доступна на сайті Оператора газосховищ за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Зверніть увагу, що передумовою укладання договору зберігання (закачування, відбору) є укладення договору транспортування природного газу з Оператором ГТС.

Замовник одночасно із заявою на укладення договору зберігання (закачування, відбору) може подати заявку на розподіл потужності.

Оператор газосховищ розглядає заяву про укладення договору зберігання (закачування, відбору) та додані до неї документи протягом 10 днів. У разі одночасного надання заяви на укладення договору зберігання та заявки на розподіл потужності, договір зберігання укладається лише при узгодженні сторонами розподілу потужності.

2) Створити обліковий запис на Інформаційній платформі Оператора ПСГ.

Для роботи на Інформаційній платформі необхідно:

- Отримати доступ до платформи шляхом створення облікового запису.
- Зареєструвати право підпису документів (КЕП), що подаються через інформаційну платформу.

Для отримання доступу до платформи, Замовник має надати Оператору газосховища наступні документи:

- [ПОВІДОМЛЕННЯ](#) на створення облікового запису уповноважених осіб користувача І-платформи.
- [ПИСЬМОВІ ДОВІРЕНОСТІ](#) на кожну уповноважену особу, що набувають право доступу до І-платформи від імені користувача платформи.
- [ДОВІРЕНОСТІ](#) на осіб, які мають право підпису документів, що подаються через І-платформу від імені користувача платформи.
- [ПОВІДОМЛЕННЯ](#) про надання підпису безпосереднього керівника.

Детальні інструкції щодо отримання доступу до платформи доступні на сайті Оператора ПСГ за [ПОСИЛАННЯМ](#).

3) Здійснити замовлення відповідних послуг.

Для отримання послуг закачування, зберігання та відбору газу у ПСГ, Замовнику необхідно заздалегідь здійснити замовлення відповідної річної або місячної потужності (якщо Замовник не подав відповідну заяву разом із заявою на укладення договору зберігання) через ІТ-платформу Оператора ПСГ та/або надіслати заявку в паперовому вигляді.

Оператор ПСГ щодня розміщує на своєму [веб-сайті](#) інформацію про розподілену та вільну потужність Газосховищ, розрахунок онлайн кривих закачування/відбору та калькулятор розрахунку вартості замовлення потужності.

Замовлення послуг закачування, зберігання та відбору газу у ПСГ здійснюється шляхом подачі відповідних номінацій/реномінацій на закачування/відбір газу через ІТ-платформу Оператора ГТС та ІТ-платформу Оператора ПСГ.

1.6. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності на ринку природного газу

Відповідно до Закону про газ, наступні види діяльності підлягають ліцензуванню¹³:

- транспортування природного газу ГТС на користь третіх осіб;
- зберігання (закачування, відбір) природного газу з використанням одного або декількох газосховищ на користь третіх осіб (замовників);
- надання послуг установки LNG на користь третіх осіб (замовників);
- постачання природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів;
- розподіл природного газу - діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу ГРМ з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.

У разі збуту газу або переміщення газу з метою його збуту/доставки споживачам на території України, Замовник зобов'язаний отримати відповідну ліцензію у Регулятора та дотримуватись відповідних ліцензійних умов, які розміщені на сайті Регулятора.

Зокрема, діяльність Замовника може підпадати під постачання природного газу у разі продажу виробленого газу напряму споживачу. Відповідно до Закону, споживачем є фізична особа, фізична особа - підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, а не для перепродажу, або використання в якості сировини. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з постачання природного газу визначають як місце провадження діяльності – територію України.

Якщо діяльність Замовника підпадатиме під ліцензовану діяльність з постачання природного газу, на нього поширюватиметься зобов'язання створювати страховий запас природного газу, розмір якого встановлюється щорічно за рішенням Кабінету Міністрів України. У 2021 році зобов'язання щодо створення страхового запасу немає, але Закон про газ передбачає можливість його встановлення у розмірі до 10 відсотків запланованого місячного обсягу постачання природного газу споживачам на наступний місяць.

У разі виробництва Замовником біометану, його продажу іншому суб'єкту господарювання (нерезиденту) на підставі договорів купівлі-продажу не для власного споживання та подальшого експорту до країн ЄС, така діяльність Замовника не потребуватиме отримання ліцензії. Якщо нерезидент планує використовувати біометан для власних потреб або в якості сировини, формально, від виробника біометану може вимагатися отримати ліцензію на постачання природного газу, оскільки Закон про газ безпосередньо не зазначає, що споживачами можуть бути лише українські резиденти. Однак, преамбула Закону про газ встановлює, що він визначає правові засади функціонування саме ринку природного газу України. Отже, можна аргументувати, що постачання газу споживачу поза територією України не повинно регулюватися Законом про газ. Для зменшення ризику визнання зазначеної операції такою, що вимагає від Замовника ліцензії на постачання газу, ми рекомендуємо отримати відповідне роз'яснення Регулятора.

1.7. Звітність газовидобувного підприємства

1) Суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) зобов'язані складати звітність, затверджену Регулятором, щодо кожного виду господарської діяльності на ринку природного

¹³ Відповідно до статті 1 розділу 1 Закону про газ.

газу, що підлягає ліцензуванню, і подавати її Регулятору разом з річною фінансовою звітністю¹⁴.

У разі провадження Замовником ліцензованих видів діяльності на території України, до нього застосовуватимуть обов'язки щодо звітування визначені ліцензійними умовами.

Зокрема, постачальники природного газу повинні вносити до інформаційної платформи Оператора ГТС інформацію щодо¹⁵:

- власних споживачів та періодів постачання їм природного газу;
- номінацій/реномінацій.

2) Незалежно від того, чи проводитиме Замовник ліцензовану діяльність, до нього застосовуватимуться наступні вимоги щодо звітування.

Замовник має вносити до інформаційної платформи Оператора ГТС за [формами](#) Оператора ГТС¹⁶:

- інформацію щодо власного підприємства, підключеного до ГТС/ГРМ (форма №6);
- інформацію про об'єм/обсяг подач природного газу у віртуальній точці входу (форма №7).

Газовидобувне підприємство передає Оператору ГТС¹⁷:

- відомості, які стосуються результатів проведеної перевірки відповідності номінації або реномінації на точках входу від газовидобувного підприємства (виключно для суміжного газовидобувного підприємства);
- відомості про виникнення перебоїв у роботі газових мереж газовидобувного підприємства, які можуть вплинути на умови співпраці з ГТС, що містять інформацію про причину виникнення перебоїв, очікуваний час їх тривалості, зменшення потужності в точках підключення ГТС, значення параметрів, що не відповідають договірним умовам, підтвердження змінених номінацій, які виникають через появу перебоїв;
- відомості про заплановані роботи в газових мережах газовидобувного підприємства, які можуть вплинути на умови співпраці з ГТС, з метою погодження з Оператором ГТС можливого терміну та часу тривалості робіт.

Замовник послуг транспортування передає Оператору ГТС¹⁸:

- інформацію про планові (замовлені) обсяги транспортування природного газу;
- номінації та реномінації обсягів транспортування природного газу;
- відомості щодо перебоїв на стороні споживача та/або постачальників замовника послуг транспортування, які можуть вплинути на умови роботи ГТС, у тому числі про причину виникнення перебоїв, очікуваний час їх тривалості, значення параметрів, які не відповідають договірним умовам, надання відповідних реномінацій на обсяги, які змінюються через появу перебоїв;

¹⁴ Відповідно до частини 2 статті 57 Закону про газ.

¹⁵ Відповідно до п 7. глави 4 розділу IV Кодексу ГТС.

¹⁶ Відповідно до пункту 6 глави 4 розділу IV, пункту 4 глави 5 розділу XII Кодексу ГТС.

¹⁷ Відповідно до пункту 4 глави 3 розділу XVI Кодексу ГТС.

¹⁸ Відповідно до пункту 6 глави 3 розділу XVI Кодексу ГТС.

- для точок входу та точок виходу до/з ГТС у підключеннях до газотранспортних систем сусідніх країн (міждержавних з'єднань) щочетверга не пізніше 10:00 години ранку прогноз стосовно щоденних обсягів природного газу, що буде подано для транспортування кожної газової доби наступного тижня, строком з понеділка по неділю.

Крім того, Замовник зобов'язаний подавати [звіт](#) про власний видобуток та передачу природного газу до ГРМ/ГТС за газовий місяць, до 8-го числа місяця, наступного за звітним, в паперовому або в електронному вигляді через інформаційну платформу Оператора ГТС¹⁹.

3) У разі продажу газу на території України/експорту газу з України до ЄС, на Замовника також розповсюджуватимуться наступні вимоги щодо звітності.

Відповідно до Постанови Регулятора № 1234 від 7 липня 2016 «Про затвердження форм звітності Регулятора щодо здійснення моніторингу на ринку природного газу та інструкцій щодо їх заповнення», суб'єкти ринку природного газу, які здійснюють оптовий продаж природного газу зобов'язані до 20 числа місяця, наступного за звітним кварталом подавати звіт Регулятору. Звіт повинен містити інформацію про видобування, оптову закупівлю та продаж природного газу (в тис. м3), а також оптову ціну купівлі та продажу природного газу (гривень за тис. м3).

Форма звіту передбачає, що інформація надається з щодо кожного контрагента з вказанням найменування кожного з контрагентів. У випадку якщо форма № 4 містить інформацію та/або дані конфіденційного характеру, які становлять комерційну таємницю, з метою забезпечення Регулятором захисту конфіденційної інформації, оптовий продавець визначає перелік такої інформації, умови та порядок її поширення Регулятором, та подає його разом із формою № 4.

Крім того, відповідно до пункту 7 глави I Наказу Міністерства енергетики та вугільної промисловості України № 686 від 02.11.2015 «Правила про безпеку постачання природного газу», суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) щороку до 1 травня подають звіт щодо внутрішніх документів, що передбачають виконання стандартів безпеки постачання природного газу, передбачених Правилами. Загалом, стандарти застосовуються до постачальників природного газу для захищених споживачів та власників газопроводів (ГРМ, ГТС). Проте, превентивні заходи, які визначаються Міністерством енергетики та вугільної промисловості можуть застосовуватись до оптових продавців також.

Наразі інформація про превентивні заходи наявна лише на 2019/2020 роки та зобов'язує всіх суб'єктів ринку природного газу дотримуватись правил використання газу, технічних та інших стандартів, виконувати зобов'язання за відповідними газовими договорами тощо, а також повідомляти Міністерство енергетики та вугільної промисловості України про факти або обставини, які можуть створити загрозу безпеці постачання газу в Україні.

2. Умови та вимоги, встановлені для виробників та продавців біометану, щодо продажу біометану іноземним компаніям та транспортування біометану як товару з України

¹⁹ Відповідно до пункту 9 глави 7 розділу III Кодексу ГТС.

до ЄС за договорами купівлі-продажу газу, включаючи ліцензійні вимоги, договори з Операторами ГТС та Газосховищ, документацію щодо транзакцій, звітність тощо.

Для продажу біометану іншому суб'єкту господарювання (нерезиденту) та транспортування біометану як товару з України до ЄС за договорами купівлі-продажу газу, Замовнику необхідно:

- мати укладений договір транспортування газу з Оператором ГТС;
- з метою продажу газу покупцеві укласти відповідний зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу, замовити потужності на міждержавних з'єднаннях та подати торговельно-сповіщення до Оператора ГТС або Оператора газосховищ через відповідну ІТ-платформу;
- оформити та подати періодичну митну декларацію та додаткову митну декларацію;
- оформити та подати податкову накладну;
- подавати звітність щодо продажу газу Регулятору, та, у деяких випадках, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, як визначено вище.

Відповідно до пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) біометан (біогаз) входить до категорії 2711 29 00, яка включає газ (у газоподібному стані), отриманий з біомаси²⁰.

Ставка мита на переміщення біогазу (біометану) через митний кордон України, якщо класифікується митними органами за категорією 2711 29 00, становить 0 %.

Більш детальна інформація щодо податкових та митних аспектів продажу біометану наведена нижче.

2.1. Митне оформлення продажу біометану як товару з України до ЄС.

Переміщення товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом здійснюються на підставі оформленої періодичної митної декларації²¹.

При переміщенні товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом митному органу надаються документи, передбачені пунктом 5 частини першої статті 335 Митного кодексу України²²:

- a) зовнішньоекономічний договір (контракт) або інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами;
- b) акт прийому-передачі товарів або довідка, що підтверджує кількість товарів;
- c) комерційні та супровідні документи (за наявності їх у власника трубопровідного транспорту) на товари, що переміщуються через митний кордон України, а на момент митного оформлення - рахунок-фактуру;
- d) найменування та адреса відправника товарів;
- e) найменування та адреса отримувача товарів;
- f) документи (дозволи, сертифікати), що підтверджують показники товару.

²⁰ Відповідно до Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, затверджених Наказом ДМС від 14.07.2020 № 256.

²¹ Відповідно до пункту 2.2 розділу II Наказу №629.

²² Відповідно до п. 2.5 розділу II Наказу №629.

Як акт прийому-передачі природного газу можуть використовуватися такі документи, оформлені за результатами переміщення товарів через митний кордон України у відповідному митному режимі (газ продається/транспортується з України) за попередній календарний місяць, зокрема:

- акт прийому-передачі природного газу перевізниками²³;
- акт прийому-передачі природного газу згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом)²⁴;
- загальний акт прийому-передачі природного газу перевізниками²⁵;
- довідка Оператора ГТС до загального акта прийому-передачі природного газу перевізниками, підписаного операторами газотранспортної системи України та суміжної держави, яка містить дані про розподіл між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності обсягів газу, ввезеного на митну територію України;
- загальний акт прийому-передачі природного газу між сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) на транзит/імпорт газу²⁶

Крім того, разом з митною декларацією митному органу подаються рахунок або інший документ, який визначає вартість товару, та, у випадках, встановлених Митним кодексом, декларація митної вартості²⁷. У встановленому Митним кодексом порядку в митній декларації декларантом або уповноваженою ним особою зазначаються відомості про:

- 1) документи, що підтверджують повноваження особи, яка подає митну декларацію;
- 2) зовнішньоекономічний договір (контракт) або інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами;
- 3) транспортні (перевізні) документи;
- 4) комерційні документи, наявні у особи, яка подає декларацію;
- 5) у разі необхідності - документи, що підтверджують дотримання заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- 6) документи, що підтверджують дотримання обмежень, які виникають у зв'язку із застосуванням захисних, антидемпінгових та компенсаційних заходів (за наявності таких обмежень);
- 7) у випадках, передбачених Митним кодексом, - документи, що підтверджують країну походження товару;
- 8) у разі необхідності - документи, що підтверджують сплату та/або забезпечення сплати митних платежів;
- 9) у разі необхідності - документи, що підтверджують право на пільги із сплати митних платежів, на застосування повного чи часткового звільнення від сплати митних платежів відповідно до обраного митного режиму;

²³ документ, який містить дані про переміщений через митний кордон України обсяг природного газу, поставленого через окремий пункт приймання-передачі газу, підписаний операторами газотранспортної системи України та суміжної держави або стороною зовнішньоекономічного договору (контракту) на транзит/імпорт природного газу та оператором газотранспортної системи суміжної держави;

²⁴ документ, який містить дані про обсяг природного газу, поставленого на підставі зовнішньоекономічного договору (контракту), підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту)

²⁵ документ, підписаний операторами газотранспортної системи України та суміжної держави або стороною зовнішньоекономічного договору (контракту) на транзит/імпорт природного газу та оператором газотранспортної системи суміжної держави, який містить дані про обсяг природного газу, переміщеного через митний кордон України (у разі наявності вказуються обсяги балансування природного газу та обсяги природного газу за операціями бекхолу), із зазначенням умовних літерно-цифрових кодів ідентифікації відправників та одержувачів (шип-пар) цих обсягів природного газу.

²⁶ документ, який складається після закінчення дії зовнішньоекономічного договору (контракту) для митного оформлення у відповідний митний режим балансуємих обсягів природного газу за результатами його переміщення трубопровідним транспортом через митний кордон України.

²⁷ Відповідно до частини 3 статті 335 Митного кодексу.

- 10) у разі необхідності - документи, що підтверджують зміну термінів сплати митних платежів;
- 11) у разі необхідності - документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів та обраний метод її визначення відповідно до статті 53 Митного кодексу.

До 15 числа місяця, що настає за кожним календарним місяцем переміщення товарів через митний кордон України за періодичною митною декларацією, декларант або уповноважена ним особа зобов'язані²⁸:

- подати додаткову декларацію (додаткові декларації) із зазначенням точних відомостей про товари, переміщені через митний кордон України за періодичною митною декларацією відповідно до заявленого митного режиму протягом відповідного календарного місяця;
- подати передбачені законодавством документи, необхідні для здійснення митного оформлення товарів, крім документів, поданих разом з періодичною митною декларацією;
- сплатити митні платежі, що справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України.

У разі вивезення товарів (крім переміщуваних стаціонарними засобами транспортування) за межі митної території України за періодичною митною декларацією календарним місяцем переміщення товарів через митний кордон України є місяць, у якому митницею здійснено пропуск товарів за межі митної території України.

2.2. Податкові аспекти транспортування біометану, зберігання біометану в газосховищах та його продажу як товару з України до ЄС

Надання послуг транспортування біометану через ГТС, ГРМ та зберігання газу у Газосховищах, що здійснюється на території України резидентами України, платниками ПДВ, підлягає оподаткуванню ПДВ за ставкою 20%.

Продаж біометану резидентом України нерезиденту (наприклад, компанії-резиденту ЄС) підлягає оподаткуванню ПДВ за ставкою 0 % за умови, що біометан буде вивозитися за межі митної території України у митному режимі експорту, безмитної торгівлі або вільної митної зони.

Відповідно до Податкового кодексу, прибуток юридичної особи на загальній системі оподаткування із джерелом походження з України та за її межами, оподатковується за стандартною ставкою 18 %, яка розраховується як різниця між доходами та витратами, понесеними протягом звітного періоду відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.

3. Застосовувані тарифи та витрати, пов'язані з послугами приєднання до ГТС та ГРМ, зберігання та транспортування біометану.

3.1. Тарифи та витрати, пов'язані з послугами приєднання об'єкта Замовника до ГРМ та ГТС.

²⁸ Відповідно до п. 26 Постанови КМУ № 450 від 21 травня 2012 р. «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій».

Вартість послуг приєднання Оператора ГРМ/ГТС складається з вартості приєднання об'єкта Замовника до ГРМ/ГТС та окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю Оператора ГРМ/ГТС²⁹.

Залежно від виконавця проектних та будівельних робіт зовнішнього газопостачання, до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням, належать:

- 1) надання дозволу на приєднання об'єкта Замовника до ГРМ/ГТС;
- 2) надання технічних умов приєднання або реконструкції вузла обліку газу;
- 3) надання проекту договору про приєднання;
- 4) погодження проектної документації на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам;
- 5) технічний нагляд за будівництвом газових мереж внутрішнього газопостачання;
- 6) підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;
- 7) підключення до ГТС або ГРМ газових мереж внутрішнього газопостачання;
- 8) прийняття вузла обліку в експлуатацію як комерційного;
- 9) пуск газу на об'єкт Замовника;
- 10) припинення (обмеження) транспортування або розподілу природного газу;
- 11) відновлення транспортування або розподілу природного газу;
- 12) оформлення та нагляд за роботами в охоронній зоні ГРМ.

Вартість приєднання об'єкта Замовника визначається Оператором ГРМ/ГТС у договорі на приєднання відповідно до Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Постановою Регулятора № 3054 від 24.12.2015.

Плата за приєднання, що є стандартним, включає, зокрема, послугу щодо встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу, а також послуги з підключення газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання і пуску газу. У разі, якщо Замовник замовляє послуги з приєднання до ГРМ або ГТС організацію і облаштування комерційного вузла обліку газу в інших суб'єктів господарювання, вартість цих робіт не включається в розрахунок вартості послуги приєднання Оператора ГРМ/ГТС.

Вартість стандартного приєднання розраховується відповідно до типу приєднання, місцевості (сільська, міська), замовленої потужності до приєднання тощо. Граничний рівень плати за приєднання, що є стандартним, до газорозподільних систем на 2021 рік затверджений [Постановою](#) Регулятора № 2488 від 16.12.2020. На сайті Регулятора доступний [калькулятор визначення розміру плати за приєднання, що є стандартним](#).

Граничний рівень плати за приєднання, що є нестандартним, визначається Оператором ГРМ/ГТС в договорі про приєднання з урахуванням:

- 1) вартості розробки проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини, якщо розробку проекту здійснював Оператор ГРМ/ГТС;
- 2) вартості будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання;
- 3) вартості встановлення в точці вимірювання вузла обліку;
- 4) вартості підключення газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, а також вартості пуску газу.

²⁹ Відповідно до пункту 1 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Постановою Регулятора № 3054 від 24.12.2015.

Відповідно до затвердженого Оператором ГТС [розрахунку](#), вартість виконання робіт по розробці та видачі технічних умов на приєднання до ГТС на 2021 р. становить 19 345,32 грн з ПДВ.

3.2. Тарифи та витрати, пов'язані з послугами транспортування газу через ГТС

З 01 січня 2020 року, встановлено наступні тарифи на послуги Оператора ГТС із транспортування природного газу на регуляторний період 2020 – 2024 роки³⁰:

- 1) Тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з ГТС на міждержавних з'єднаннях:

N з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/точки виходу з газотранспортної системи України	Тариф для точки входу	Тариф для точки виходу
		дол. США за 1000 куб. м на добу без ПДВ	дол. США за 1000 куб. м на добу без ПДВ
1.	Віртуальні або фізичні точки (Германовичі, Дроздовичі, Устилуг) на міждержавному з'єднанні з Польщею	4,45	9,04
2.	Віртуальні або фізичні точки (Будінце, Ужгород/Велькі Капушани) на міждержавному з'єднанні зі Словаччиною	4,45	9,68
3.	Віртуальні або фізичні точки (Берегдароц, Берегове) на міждержавному з'єднанні з Угорщиною	4,45	9,25
4.	Ананьїв	-	8,17
5.	Гребеники	0,00	8,17
6.	Каушани	0,00	1,13
7.	Лиманське	4,45	8,17
8.	Олексіївка	-	9,71
9.	Орлівка/Ісакча	4,45	1,13
10.	Сохранівка	16,01	-
11.	Суджа	16,01	-
12.	Текове/Медіаш Аурит	4,45	8,78
13.	Віртуальна точка Республіка Молдова	-	0,56

- 2) Тарифи на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з ГТС:

N з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/ точки виходу з газотранспортної системи України	Тариф для точки входу	Тариф для точки виходу
		грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ	грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ
1.	Точки входу з фізичним розташуванням від суміжних газовидобувних підприємств (через мережі яких може передаватися природний газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-
2.	Віртуальні точки входу з невизначеним фізичним розташуванням з газорозподільної системи (місце надходження газу від газовидобувного підприємства в точці його підключення до газорозподільної системи, через яку, у тому числі, може передаватися газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-

³⁰ Відповідно до Постанови Регулятора від 24.12.2019 №3013 (зі змінами).

3.	Віртуальні точки входу з невизначеним фізичним розташуванням від суміжних газовидобувних підприємств (через мережі яких може передаватися природний газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-
4.	Точки з фізичним розташуванням до/з газосховищ	0,00	0,00
5.	Віртуальні точки з невизначеним фізичним розташуванням до/з газосховища чи групи газосховищ	0,00	0,00
6.	Віртуальні точки з невизначеним фізичним розташуванням до/з митного складу газосховища чи групи газосховищ	0,00	0,00
7.	Точки виходу з фізичним розташуванням до прямих споживачів	-	124,16
8.	Точки виходу з фізичним розташуванням до газорозподільних систем	-	124,16
9.	Віртуальні точки виходу з невизначеним фізичним розташуванням до газорозподільних систем	-	124,16
10.	Віртуальні точки виходу з невизначеним фізичним розташуванням для операцій оператора газотранспортної системи, пов'язаних із закупівлею оператором газотранспортної системи природного газу для власних потреб та виробничо-технологічних витрат	-	0,00

3) Коефіцієнти, які враховують період замовлення потужності, що застосовуються до тарифів на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з ГТС:

- з 01 березня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на добу наперед, – на рівні 1,10 умовних одиниць;
- з 01 квітня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на місячний період, – на рівні 1,04 умовних одиниць;
- з 01 жовтня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на кварталний період, – на рівні 1,02 умовних одиниць.

4) Коефіцієнти, які враховують період замовлення потужності, що застосовуються до тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з ГТС на міждержавних з'єднаннях:

- коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на добу наперед, – на рівні 1,45 умовних одиниць;
- коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на місячний період, – на рівні 1,2 умовних одиниць;
- коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на кварталний період, – на рівні 1,1 умовних одиниць, крім випадку замовлення потужності на період першого кварталу газового року 2020 – 2021, при якому коефіцієнт застосовується на рівні 1.

- 5) Знижувальні коефіцієнти для потужності з обмеженнями до тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з ГТС на міждержавних з'єднаннях:

N з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/точки виходу з газотранспортної системи України	Знижувальний коефіцієнт для потужності з обмеженнями для точки входу, умовні одиниці	Знижувальний коефіцієнт для потужності з обмеженнями для точки виходу, умовні одиниці
1	Віртуальні або фізичні точки (Германовичі, Дроздовичі, Устилуґ) на міждержавному з'єднанні з Польщею	0,66	0,49
2	Віртуальні або фізичні точки (Будінце, Ужгород/Велькі Капушани) на міждержавному з'єднанні зі Словаччиною	0,66	0,36
3	Віртуальні або фізичні точки (Берегдароц, Берегове) на міждержавному з'єднанні з Угорщиною	0,66	0,44
4	Текове/Медіаш Аурит	0,66	0,41

Розрахунок коефіцієнтів, які застосовуються при замовленні потужності протягом доби

У випадку незатвердження коефіцієнта, який урахує період замовлення потужності протягом доби, такий коефіцієнт приймається на рівні в 1,1 раза більшим за затверджений коефіцієнт, який урахує період замовлення потужності на добу наперед³¹.

- Коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності протягом доби на точка входу і точках виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на міждержавних з'єднаннях, дорівнює 1,595 (1,45*1,1).
- Коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності протягом доби для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и), дорівнює 1,21 (1,1*1,1).

Застосування коефіцієнтів при замовленні потужності з обмеженнями.

У випадку замовлення потужності з обмеженнями коефіцієнти, які враховують період замовлення потужності та сезон замовлення потужності, не застосовуються³².

Плата за нейтральність балансування.

Послуги транспортування газу передбачають [плату за нейтральність балансування](#), яка визначається пропорційно до обсягів транспортування газу Замовника за спеціальною формулою згідно Кодексу ГТС. Ставка плати за нейтральність балансування може бути:

- позитивного значення (≥ 0) – у такому випадку плата за нейтральність балансування стягується з Замовника на користь Оператора ГТС;

³¹ Відповідно до пункту 12 Розділу VI Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, яка затверджена Постановою НКРЕКП № 2517 від 30.09.2015.

³² Відповідно до абзацу 6 пункту 10 Розділу VI Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, яка затверджена Постановою НКРЕКП № 2517 від 30.09.2015.

- від’ємного значення (<0) – у такому випадку плата за нейтральність балансування оплачується Замовнику.

Плата за небаланс.

Крім того, послуги транспортування газу передбачають плату за [добовий небаланс](#)³³, яка також розраховується для Замовника за спеціальною формулою згідно Кодексу ГТС. Якщо обсяг добового небалансу має позитивне значення (≥ 0), плата за небаланс здійснюється Замовнику; якщо обсяг добового небалансу має негативне значення (< 0), плата за небаланс сплачується Замовником Оператору ГТС.

3.3. Тарифи та витрати, пов’язані з послугами зберігання газу у ПСГ

Оператору газосховищ встановлено такі тарифи та коефіцієнти³⁴:

- 1) Тарифи на послуги (без ПДВ):
 - зберігання природного газу - у розмірі 0,19 грн за 1000 м³ на добу;
 - закачування природного газу - у розмірі 110,16 грн за 1000 м³ на добу;
 - відбору природного газу - у розмірі 63,41 грн за 1000 м³ на добу.
- 2) Коефіцієнти, що застосовуються до тарифів на послуги закачування, відбору та зберігання природного газу:
 - коефіцієнт, який враховує замовлення індивідуальних послуг зберігання, закачування, відбору природного газу строком на місяць - на рівні 1,1;
 - коефіцієнт, який враховує замовлення індивідуальних послуг закачування, відбору природного газу на добу наперед - на рівні 1,2.

Замовник послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу, якому було розподілено річну потужність, зобов’язаний щомісячно здійснювати 100 % попередньої оплати в розмірі вартості замовленої річної потужності на період газового місяця за п’ять банківських днів до початку газового місяця, у якому буде надаватись така послуга.

4. Аналіз митних формальностей, пов’язаних з експортом біометану відповідно до Митного кодексу України та питань оподаткування для експортерів.

Будь ласка, дивіться розділ 2 Меморандуму.

5. Формування переліку юридичних питань та бар’єрів для закачування біометану в системи природного газу, його транспортування та подальшого експорту з України до ЄС, на основі юридичного аналізу та коментарів, наданих технічними/економічними радниками, а також рекомендацій щодо їх вирішення відповідно до законодавства України.

5.1. Визначення поняття «біометан»

³³ Різниця між обсягами природного газу, поданими Замовником для транспортування на точці входу, та відібраними Замовником з ГТС на точці виходу, що визначається відповідно до алокації

³⁴ Відповідно до Постанови Регулятора №1150 від 24.06.2020.

Як зазначалось на початку, нещодавні зміни до чинного законодавства України ввели визначення «біометану», що регулює його як біогаз, який за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає нормативним актам про природний газ.

Хоча в Законі про газ, Кодексах ГТС та ГРМ більше використовується термін «природний газ», положення Закону про газ застосовуються на недискримінаційній основі до біометану, якщо біометан відповідає вимогам для доступу до ГТС.

5.2. Одиниці визначення обсягу природного газу

Крім того, за чинним українським законодавством обсяг природного газу визначається у метрах кубічних, в той час як в Європейському Союзі вимірювання здійснюється у одиницях енергії (кіловат-годинах). Хоча це не впливає на можливість експорту та імпорту газу, проте на практиці можуть виникати проблеми пов'язані з неправильним перерахунком обсягу природного газу на митниці тощо.

З метою усунення цього питання та забезпечення переходу українського ринку природного газу на розрахунки та балансування в одиницях енергії, Верховна Рада нещодавно ухвалила законопроект № 2553 від 06.12.2019, яким визначено 1 травня 2022 року. перевести вимірювання з кубічних метрів на одиниці енергії. Очікується, що Президент підпише законопроект.

5.3. Питання сертифікації обладнання

Наразі існує певна невизначеність щодо того, чи будуть потрібні зміни до стандартів сертифікації обладнання та певних підзаконних актів у частині, що стосується можливості розповсюдження таких стандартів та актів на біогаз, біометан та інші види газу з альтернативних джерел.

Оскільки до Закону про газ було внесено зміни, які поширюють термін «природний газ» на біогаз, біометан та інші види газу з альтернативних джерел, очікується, що стандарти та правила сертифікації не потребуватимуть суттєвих змін.

5.4. Проект технічного регламенту природного газу

Виходячи з вимог до природного газу та, відповідно, біометану, максимальна молярна частка кисню становить 0,02 відсотка, але майже жодна технологія на ринку не може досягти цього рівня в процесі виробництва біометану, інакше це буде надзвичайно дорого. Тим не менш, ми сподіваємося, що прийняття Технічного регламенту природного газу, який зараз готується в Міністерстві енергетики України, зможе забезпечити певну гнучкість параметрів природного газу. Проект регламенту передбачає максимальну молярну частку кисню 0,02 відсотка (у точках входу в мережу та в точках міждержавного з'єднання) або верхню межу до 1 відсотка (якщо можна довести, що газ не потрапляє в установки, чутливі до більш високого рівня кисню, наприклад, підземні сховища газу).

* * *

Сподіваємося, що наведена інформація відповідає Ваших безпосереднім потребам. Якщо у Вас виникнуть будь-які додаткові питання, просимо повідомити нам.

Максим Сисоев
Партнер, Адвокат

Володимир Омельченко
Молодший юрист

ТОВ “Дентонс Юроп”